

Moudré a prozíravé srdce vychází z pokory

Kázání při novoroční ekumenické bohoslužbě, kostel Narození Panny Marie v Doksanech, 1. ledna 2025, 18.00 hodin.

Milí přátelé zde v kostele v Doksanech, milí televizní diváci,

stojíme na začátku nového roku. Dnešek je z jistého hlediska docela obyčejný den, takový, jako každý jiný, se svými čtyřadvaceti hodinami. Je ale současně jiný, protože se s dnem změnil i letopočet. Uvědomujeme si čas. Další rok utekl, další rok je před námi. Jsme zvyklí počítat. Podíváme-li se do historie, tato přesnost v počítání času je stará, a přece není stará. Odedávna lidé toužili pochopit jevy, které viděli v přírodě, na obloze a také sami na sobě. Zatímco na obloze a v přírodě můžeme pozorovat opakující se události, na sobě především pozorujeme to, že stárneme. V přírodě se čas jeví milosrdně, tak jak se opakuje, můžeme leccos prožít, udělat lépe než minule. Proto také ta různá novoroční předsevzetí. Ale v lidském životě, ačkoli se nacházíme v opakujícím se světě, jde vše dopředu. A tak si uvědomujeme, a v klíčových dnech, jako je nový rok, naše narozeniny a o slavnostech o to víc, že čas je dar, který neúprosně utíká.

O to víc se dnes chceme zamýšlet nad tématem, které je v čase ponořeno, ale které jej i překračuje. Tím tématem je život.

Šalomoun, tak jak jsme o něm slyšeli ve čtení z První knihy královské, dostal možnost požádat si pro svůj život a své poslání být králem o cokoli. Skoro jako v pohádce. A on si vybral vlastnost, která je u vládců nesmírně důležitá: dar prozíravého a moudrého srdce, aby mohl chápat právo. Možná si řekneme, že to je hezký příběh, ale že se nás netýká. Domnívám se, že to by nebyla pravdivá úvaha. Právě prozíravé a moudré srdce by mělo patřit k výbavě každého člověka, aby se mohl nazývat plně člověkem. Jsou to vlastnosti, které si možná někdo osvojí snadněji, někdo obtížněji a někdo vůbec, ale nejsou to nějaké talenty, které na člověka spadnou rovnou z nebe. Jejich fundamentem, a snad určitým nadáním, by mohla být ovšem pokora. Pokora ve své klasické definici jako pravda o sobě, nikoli jako póza, která má někoho zaujmout. Pokora, která dokáže přiznat nedostatky, ale která si také všímá obdarování, kterých se nám dostalo. Na tomto základu sebe-pravdy pak může spoluprací lidského snažení a Božího obdarování začít růst moudré a prozíravé srdce. To vychází právě z této pokory, a živí se stejně lidskou zkušeností, jako Božími podněty. Umění moudrosti a prozíravosti z lidské strany je potom v umění harmonicky sladit tyto – řekli bychom – vstupy v jakousi obratnost správného rozhodování a žití.

Lidi, moudré a prozíravé jako mladý Šalomoun, bychom si měli kolem sebe jen přát. Ale měli bychom současně usilovat o to, abychom se i my stávali takovými. Mnozí z nás jsou chytří, ale ne moudří, mnozí vychytrali, ale nikoli prozíraví. Prozíravé a moudré srdce, které Hospodin dal do výbavy mladému králi Šalomounovi, totiž nebylo určeno pro jeho vlastní prospěch nebo pro nějaký politický esprit, který by z něho vyzařoval. Byly to vlastnosti, které apoštol Pavel ve svých listech nazývá jako *charismata*, tedy dary určené pro službu druhým.

Z dalších příběhů krále Šalomouna víme, že jeho konce nebyly tak slavné, jako jeho začátky. Oslněn možnostmi, bohatstvím a mocí se stále více zapléтал do osidel vlastní velikosti až se nepozorovaně stal otrokem toho všeho, co jej činilo králem: bohatství, moci a neuspořádaných vztahů. Trochu mi to připomíná příběh o apoštolu Petrovi, kterému Ježíš řekl, aby k němu přišel po vodě. Dokud spoléhal Petr na Pána, dokázal to, jakmile začal spoléhat na sebe, šel ke dnu (Mk 14,28-32). Stejně tak je to s námi, pokud už si připadáme příliš jistí ve svých botách a máme dojem, že pomoc Boží už není potřeba. Možná nás drží nad vodou jakási rutina, ale moudré a prozíravé srdce je pryč. Tehdy pro nás platí výzva anděla z Apokalypsy: „Mám proti tobě, že jsi upustil od své první lásky. Upamatuj se tedy, z jaké jsi spadl výše, obrať se a jednej zase jako dříve“ (Zj 2,4-5). Ano, pokud hledíme do minulosti na nepodařený život a do budoucnosti s obavami a malými nadějemi, jsem přesvědčen, že nám, každému z nás, by prospěl návrat k první lásce: v manželství zvláště, ve vztazích mezi lidmi obecně, a ve vztahu mezi člověkem a Bohem. Dobrá zpráva pro život je totiž ta, že to, co nefunguje, nemusíme vyhazovat, ale dokud žijeme v čase, je šance to opravit, napravit. Musíme se ovšem vrátit do kůže mladého Šalomouna, postavit se před Boha a vyznat, že opět nemáme moudré a prozíravé srdce, protože jsme ho ztratili, a že prosíme o tento dar ještě jednou. S očištěnou pokorou se můžeme opět vrátit na start anebo alespoň na poslední dobrou křižovatku.

Dějiny lidstva zažily před dvěma tisíci a pár lety jedinečné setkání, které dosud nepominulo, a věříme, že ani nepomine. V době, podle které počítáme náš letopočet, nastala událost, která vynulovala tachometr dějin. Je to naprosto jedinečné setkání Boha s člověkem v Ježíši Kristu. Je to to, co slavíme o Vánocích. Jak jsme slyšeli ve čtení z Janova evangelia, „Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi“ (Jan 1,14). Bůh už nedává moudrost a prozíravost jako vlastnost srdce, ale dává sám sebe – Moudrost s velkým M, která je v Písmu často synonymem pro samotného Boha. Bůh se rozhodl být nejen pro nás, ale být s námi. V Kristu přijal lidské tělo. Život s Bohem už se neodehrává na základě přikázání zvenku či seshora, a jejich následného plnění z naší strany, ale Bůh v Ježíši Kristu tato přikázání žije, a tak nám dává

příklad. Jsou to zázraky, které koná, nikoli, aby nám ukázal, jak to umí, ale aby nám přiblížil něco, co si ani nedovedeme představit, jako například při uzdravení chromého, kterému říká: „Odpouštějí se ti hříchy“. A protože si tam přítomní lidé mysleli, že to by mohl říci každý, Ježíš dodává: „Abyste však věděli, že Syn člověka má moc odpouštět na zemi hříchy“, řekl ochrnutému: „Pravím ti, vstaň, vezmi své lehátko, a jdi domů!“ (Mk 2,1-12) Ježíš nám, když mluví o lásce, neříká dělejte to tak a tak, ale nejprve sám myje nohy učedníkům a pak se k nim obrací slovy: „Chápete, co jsem vám udělal? Vy mě nazýváte Mistrem a Pánem, a to právem: to skutečně jsem. Jestliže jsem vám tedy umyl nohy, já, Pán a Mistr, máte také vy jeden druhému umývat nohy. Dal jsem vám příklad: Jak jsem já udělal vám, tak máte dělat i vy.“ (Jan 13,13-15) Ano, když se Slovo stalo Tělem a přebývalo mezi námi, Bůh se tak přiblížil člověku, že člověk může zakoušet milosrdenství a Boží dobrotu na každém kroku. Čas najednou dostává nový rozměr a náš život se stává plným naděje.

Přátelé, važme si času, který prožíváme a možná právě dnes si dejme předsevzetí, že začneme objevovat Boží dobrotu ve světě a sami v sobě. S pokorou si uvědomujme, čím vším jsme obdařeni a modleme se spolu se Šalomounem o moudré a prozíravé srdce, abychom byli užiteční nejen sami sobě, ale všem okolo nás, od těch nejbližších až po kohokoli v naší zemi, a dokonce na celém světě. Hledejme stopy Boží přítomnosti ve svém životě a okolo nás, abychom mohli sebe i druhé denně ujišťovat o milosrdenství do minulosti, moudrosti k přítomnému okamžiku a naději do budoucnosti. Poznejme, že život stojí za to a tuto perspektivu žijme pro sebe i pro druhé.

† Stanislav Příbyl, biskup litoměřický